

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Synopsis Annalium Societatis Jesu In Lusitania

Francus, Antonius

Augustæ-Vindelicorum, M. DCC XXVI.

Annus 1660. Soc. 121.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72313](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72313)

Numen ad nostrum templum. Vespertinis horis diei sequentis militares ludi, & Equitum artificiosi cursus auxere communem populi plausum, & lætitiã.

Annus 1660. Soc. 121.

Moritur Andreas Fernandus Reginae Confessarius.

Magnam res nostræ columnen amiserunt in obitu Andreae Fernandii Reginae gubernantis Confessarii, ejus illa sic est usa firmis, prudentibus, ac sanctis Consiliis, ut nihil momenti sit molita, quin prius Andream consulisset. Erat in lucem editus Vianæ; parentes illi, non aliã re, quàm pietate conspicui. Inerat Andreae ingenium ad capeffendas scientias aptissimum. Missus ad litterarum studia in Eborensẽ Academiam, ibi se dedicavit Societati, ac biennio Ulyssipone absoluto, navavit operam politioribus disciplinis Conimbricæ. Postea eas litteras, & altiores scientias Eboræ tradidit.

2. Cum pro Didaco Luisio à Joanne Rege nominatus fuisset Episcopus Japoniæ, donec vixit, non alio, quàm Episcopi Japonensis nomine vocatus, & notus erat. Ut fuit Joannes vir excellæ mentis, reperit in Andrea hominem omnium rerum capacissimum, & factum ad quæque grandia. Idcirco tum Joannes, tum ejus filius Theodosius Andream intimã dignati sunt amicitia; uterq; illi tradidit animam suam regendam, & Regina post Confessarii sui mortem non alium voluit, quàm Andream. Non ille tantã apud Reges gratiã extra se egressus est, nullius rei magis memor, quàm sui. Cùm Rex eum conaretur creare Inquisitorem Generalem, horruit, & copiosas effundens lacrymas enixè rogavit, hanc mentem deponeret, se vilibus ortum parentibus, non debere adeo illustrem profuturi dignitatem.

3. Vix dici potest, quantum illius apud Reges gratiã inviderint plurimi Magnates, ægrè ferentes, omnibus anteponi. Multa moliti sunt, ut eum de sublimi gradu darent precipitem. Id se facturos crediderunt, mortuo Rege. Dicebant hominem esse mortalium infaustissimum, sub quo Confessario esset mortuus Rex optimus, & Princeps optimus. Ad hæc Regina: cur me non arguunt ejus criminis, cur non medicos, cubicularios, & cæteros palatii ministros intimos, sub quibus iidem obiêrunt diem suum? nugæ sunt hæc in livoris officina fabricatæ.

4. Igitur ejus operam semper adhibuit in administratione reipublicæ, nec fuit, qui apud ipsam majori polleret gratiã. Ob itationes ad palatium, & alias urbis regiones, quæ vitari non poterant, unice usus duobus mulis, honesto tantum ephippio paratis, abacto quocunque ornamento vel faciente, vel indicante auctoritatem, Consanguineos ad meliorem, quã nati fuerant, evehere fortunam, nunquam cogitavit. Aliquando unus è primariis aulicis suavit, ut eorum aliquem vocaret ad obeundum in Regia certum, quod vacabat, munus. Ad hæc ille: Mihi nullus est Consanguineus, qui cum decore & honore Regum in palatio versari, aut apparere possit. Omitto cætera virtutum exempla, quæ prolixè aliàs vulgavi. Octobris 27. vitam reliquit in Ulyssiponensi Seminario, sepultus in domus Professæ templo.

P. Antonius Amaralius.

5. Conimbricæ 26. Septembris ad finem mortalitatis accessit P. Antonius Amaralius, ortus Curvaceiræ in Visensi diocesi. Vel ante Societatis ingressum nihil magis præ oculis habuit, quàm virtutem. Non audebant æquales, ipso præente, verba, vel sermones inserere vitiosos. Apud nos qualis, quàmque perfectus vir fuerit, paucis explicari nequit. Commercio cum Deo, paupertatis amor, obedientiæ studium, zelus animarum, castigationes corporis, cuncta in eo grandia, & spectabilia.

Barnabas Serranus.

6. Februario mense Bracharæ mandatus tumulo est Barnabas Serranus scholasticus, moribus ornatus innocuis. Morbo correptus postremo totum se commisit moderandum arbitrio sibi assidentium. Suadentibus, ut peteret Cœli mutationem, reposuit, se victimam esse sanctæ obedientiæ. Vi morbi delirans

rans de rebus ad Deum pertinentibus loquebatur. Natus erat Valverdii diocesis Vifensis.

7. Conimbricæ 9. Aprilis præcoci morte defecit Ludovicus Machiadus Ludovicus Machiadus. novitius scholasticus Villæflorii genitus in diocesi Bracharensi. Orationem commitabantur ubertim cadentes lacrymæ; ne copia, & assiduitas noceret oculis, imperatum, ut eas temperaret: respondit, suæ id potestatis non esse. Flagellum solitus madefacere, ut acerbius feriret. Flos ille virtutum, quem Societas in suis cupit tironibus, in ejus moribus redoluit.

8. Mense Augusto terræ commissus Alpedrinæ, ubi per id tempus spe P. Balthasar Saraiva. fundandi Collegii de nostris aliquot habitabant, P. Balthasar Saraiva Garajalensis in diocesi Lamecensi. Quamvis tradiderit Philosophiam cum plauu, vis naturæ eum ad sacrum suggestum invitabat; & ornârunt hominem dotes in id munus singulares. Vix erit alius addictior augendæ S. Xaverii gloriæ. Illius industriâ diversis in oppidis & templis sexaginta simulacra Xaverii locata. Nec sui clientis immemor Xaverius in mortis discrimine donavit insperatâ sanitate. Religiosis virtutibus plures anteverit.

9. Mirandæ 30. Septembris vitâ cecidit Franciscus Nogueira sacerdos, P. Franc. Nogueira. domo Conimbricensis, vir charitatis eximius. Cùm Brigantium arderet febribus perniciosis, multus ille fuit in succurrendo miseris. Dum pergit Mirandam concionaturus, implicatus morbo supremo desivit vivere. Ad eum juvandum accurrit Brigantio Petrus Ozorius sacerdos, Bracharensis, Collegii Minister, patri charitate conspicuus, sed eodem morbi genere absumptus. Ambo Brigantii magna de se reliquerunt desideria. P. Petrus Ozorius.

10. In Ulyssiponensi Domo Professa 3. Junii posuit finem mortali vitâ P. Gregorius Luisius. P. Gregorius Luisius, ortus Alpakami diocesis Portalegrensis. Missus Visitator in Angolam à piratis captus multa tulit. Redditus Lusitanæ obivit sacras missiones, vixitque annis pluribus in insulis Assorum. Postremo vitæ tempore diris podagræ doloribus cruciatus hæsit lecto annis tribus, ita pedum contractis, & stupentibus nervis, ut per se ex uno latere in aliud volvi nequiret. In tanta corporis afflictatione mirabilis erat illius tolerantia. Dum potuit, alienis brachiis portabatur ad confessionum tribunal. Affixus lecto, in eodem excipiebat nostrorum confessiones.

11. Eboræ 24. Aprilis extremum vitæ diem morte confecit P. Didacus P. Didacus Cardinus. Cardinus, germanus nostri Joannis Cardini, natus Vianæ. Bis aggressus navigationem in regiones ultramarinas ad animas salvandas, bis vela retrorsum dare coactus ventis contrariis. Tertio conabatur idem iter facere, sed majorum aliud jusserat imperium. Fulsit in eo singularis charitas adversus comprehensos carceribus, quorum plures annos curam gessit Ulyssipone. Quoties occurrebat de fratre suo Joanne recordatio, vix poterat continere lacrymas, ingemiscens, quòd illi tam dissimilis esset virtutum apparatus.

12. Contigit Ulyssipone in domo Professorum suavis obitus Alphonfi Alphonfus Rodericus. Rodericii Coadjutoris die postrema Septembris. Supra viginti annos collegit ostiatim elemosynas, quibus aluntur in ea domo Religiosi. Inerat illi quædam nativa oris gravitas, & autoritas venerabilis, quàm profunda demissio exornârât. Idcirco plurimi fiebat ab omnibus. Amplius annis quinquaginta apud nos vixit sine querela, & supra modum profectus animæ suæ studiosus.

13. Die sextâ Januarii vitâ concessit Bracharæ P. Augustinus Lima. P. Augustinus Lima. Regaledii hausit primùm auram. In Societate habuit gradum Coadjutoris ad res spirituales. Ministrum egit in diversis domiciliis. In taxando delinquentibus pœnas adeò prudens illi modus, ut vel castigati adversus ipsum grati fuerint; nam cor & viscera nulli sinistro patebant affectui. Illius sanctissima exempla versabantur in oculis, & in ore omnium. Bis quotidie cruentabat flagris corpus. Annos triginta quinque nescivit ejus corpus, quid esset lectus & culcitra. Nonnunquam applicato capite ad lavacri epistomium sinebat frigidam hyemali tempore in costas ac dorsum decidere. Denique visus est sui juratus hostis.

Sic

Sic se attenuavit, ut præter ossa & cutem nihil restare appareret. Annos quindecim iisdem calceis multum fartis est usus. Plura virtutum ejus exempla typis impressa leguntur.

Secundum
Fari Gymna-
sium.

14. Ad vivorum jam labores pro Dei gloria & proximi salute exantlatos calamum converto. In Farenfi Algarbiorum Collegio hoc, vel aliquo ex proximis anno, abundante scholasticorum numero, nec eam uno Gymnasio capiente, ludus legendi, & scribendi, quem moderabamur, versus est in secundum Latinitatis Gymnasium. Illud non omittendum, quod evenit Paulo Mendefio Collegii Farenfis Rectori. Prædii in agro urbis, Ludus dicitur, domus erat

Lemures abi-
guntur.

Lemuribus infestissima: habitatores pallebant continuatis terroribus: adeunt Rectorem, opem, & remedia quaesitum. Promittit se iturum, & abacturum inquietos hospites facris exorcismis. Venit Sanctorum armatus reliquiis, exhortatur incolas ad confessionem, & aliis, quæ in rem faciebant, obitus, recipitur dormiturus in cubiculum, quod præprimis Lemures infestabant. Vix clauserat oculos, cum sentit manum guttur stringentem. Editio magno gemitu, expectatus socius videt Pauli faciem vulnere & sanguine sædatam: præterea perficitur malus dæmon jacentis crura immaniter, ut tantum non excoriaverit: non ausus eas corporis partes attingere, quas muniverant reliquiæ. Sub auroram auditis hospitem confessionibus, & iteratis exorcismis, regreditur in Collegium Paulus. Sequenti nocte, non explicatu facile, quos strepitus Alastor, quas excitavit in domo procellas; è suis videbatur convelli fundamentis, omnia sus, deque ferri. Nimirum ii fuere postremi conatus abituri dæmonis; nunquam enim deinceps turbavit locum.

Fundatur
Collegium
Portimani.

15. Portimani apud Algarbia novo Collegio Lusitana Societas aucta est. Oppidum quondam illustre propter maris commercia, situm non longe à mari ad sinum navibus excipiendis tutissimum, per quem suas merces in alias nationes exonerabat urbs Sylvensis, cujus nostris diebus præter ruinas amplæ urbis indicia supersunt humiles domus egeno populo habitata. Par infortunium Portimanum minuit paulatim; variæ ibi naves, & hæc minores; nam alias non patitur sinus ostium arenis vitiatum. Ager est pulcher, ac lætus, aura salubris. Degebat ibi Didacus Gonsalvius vir nobilis, & locuples, qui profectus ad Indiam Orientis cum Petro Sylvio Prorege, magnas acquisivit opes, quibus salvis restitutus est patriæ. Mortuis filiis hæredem voluit S. Franciscum Xavierium. Die 21. Octobris positus est templi primus lapis magno populi concursu, & cæremoniis ad id præscriptis.

Extinguitur
tertio Novi-
tatis Eboræ.

Profecti ad
Indiam, &
Marathoniam.

16. Tertio migrarunt præsentis anno in domum Ulyssiponensem tirones ex Eborensi Collegio, imperante eodem P. Nickelio, cui visum fuit, unam factis esse domum erudiendis tironibus pertinentibus ad omnem Provinciam Transtaganam, nec sine necessitate permittenda separata domicilia. Ad Indos solvere Ludovicus Vasæus sacerdos, & Antonius Fernandus, Lusitani; P. Alexander Philippucius Maceratenfis Italus, quem miraculo notissimum reddiderat S. Xaverius. Iverunt ad Maranoniam Petrus Ludovicus Gonsalvius Italus, Gaspar Urischius, & Joannes Philippus Belgæ, cum Balthafare à Campis Coadjutore etiam Belgæ.

Hieronymus
Claremontius
Visitator.

17. Anni præsentis Januario advenit Ulyssiponem P. Hieronymus Claremontius, qui Venetæ Provinciæ egerat Provinciale, missus à P. N. Generali, ad visitandas duas Lusitaniæ Provincias. Nam Patres Lusitaniæ Provincie suas ob rationes, quas non reperi explicatas, rogaverant Præpositum Generalem, externum aliquem Visitatorem ad res suæ Provinciæ temperandas mittere dignaretur. Post duas lustratas Provincias Claremontius reversus in Italiam est Februario sequentis anni. Nec multum probata hujusmodi visitatio per alienigenam; cum enim ignoraret Lusitanos modos & mores, multa peregrit simcere, quæ cum in ipsius patria essent vulgaria, & consueta, hæc instar monstrorum habebantur.

Res in Ango-
la.

18. In Angola non desuere adversitates. Nonnulli rebus nostris infensiper epistolam significarunt Regi, nos in Angola necessarios non esse; Capuccinos

nos Patres ibidem explere posse nostrorum hominum vices. Diffusa est hæc machina ab Societatis amicis, datis ad Regem litteris veritati faventibus. In templo nostro conditum est sodaliticium à naufragantibus nuncupatum. Illius institutum eò collimat, ut succurratur miseris, qui sua naufragio amisere bona. Fæminæ è nobilioribus, patrocinio spectabilis Deiparæ, & animi quies, & corporis sanitas rediit. Abluti sacro fonte plurimi Æthiopes, quorum illico quidam felicem animam emiserunt.

19. Dynasta Cassangæ, cujus imperium continet decem alios regulos, fovas ipsi vocant, & in eis regionibus robore & armis nemini inferior, veram fidem amplexus est. Duos è suis Magnatibus, Macotas dicunt, misit ad nostrum Collegium, enixè rogans, irent ad se Patres, velle sacro fonte lavari. Mense Augusto Antonius Verasius sacerdos, & Antonius Ferreira Coadjutor eò moverunt. In itinere multa Pater in pagis contrivit idola, & veneficiorum instrumenta, quibus gens est supra modum dedita. Plurimos infantes salutari mundavit lavacro, qui invidendâ felicitate haud multò post sanctas efflarunt animas. Tandem per ventum ad Cassangæ ditionem, ipse cum suis venit obviam, deditque lætitiæ significationem. Edoctus per otium Christiana mysteria in Christo per baptismum regeneratur unâ cum aliquibus Magnatum. Coluit deinceps cum nostris amicitiam, quamvis nonnulli Lusitani Societatis nomini valde infensi eum nobis inimicum reddere conarentur. Auditâ Dynastæ hujus conversione, multi reguli Patrem invitaverunt, ut ipsos simili felicitate impertiret. Dum ex aliis ad alios migrat, etiam ex vita inter eas gentes demigrat.

20. Inter piissimos, multoque sibi jucundissimos labores implicatur morbo; propterea necessum fuit valetudinis recuperandæ causâ redire in Collegium. Medicis momenti levis est visâ ægritudo. Sed illico patuit, quæ eos falleret opinio: nam conclamata sanitate, 4. Octobris vitâ defungitur. P. Ludovicus Frerius Bracharenfis, singularibus ad sacrum suggestum donis conspicuus petiverat in Angolam mitti: cum è Loanda ad Congensæ perrexisset Collegium, paucis post adventum diebus mortiferâ incensus febri magno omnium dolore occubuit. Loandæ pariter extinctus est Emmanuel Vafæus Rector Collegii plurimos annos impenderat in sacris expeditionibus ultramarinis non pœnitendo animarum bono. Angolani Collegii statu per Majores cognito, illac anno sequente navigat P. Emmanuel Faria, qui docuerat eloquentiam Conimbricæ, ex Rhetore futurus Rector. Perquam deditus suo cubiculo, & libris volutandis plûs, quam illa finit regio, non diu superfuit; nam gravi morbo correptus & ipse vitam profudit.

Annus 1661. Soc. 122.

I.

Hoc anno Comitia Generalia Romæ celebrata, in quibus R. P. Joannes Paulus Oliva Genuensis 7. Junii Vicarius Generalis constituitur univrsi sum ordinem gubernaturus pro Goswino Nickelio, quem ætas, & morbi reddiderant communi administrationi inhabilem, cum jure post ejus mortem eidem succedendi. Lusitani PP. non interfuere Comitibus: nec inveni causas, cur Romam non accesserint: forsan non erat navis, quæ illos transveheret. Nullâ factâ spe adventus ipsorum, visum Congregationi non differre Lusitani Assistentis electionem, nec tamen eam voluit permittere Vicario Generali. Petitis informationibus à quatuor Patribus Lusitanis, qui Romæ erant, ac servatis cautionibus in re necessariis electus est P. Gaspar Gouvea. Habitæ fuerant Provinciarum Congregationes. Lusitana Conimbricæ suos coëgit. Electi sunt cum Balthasare Tellio Provinciali Joannes Lopus, & Antonius Silva. Trans- tagana rem egit in Domo Professa Ulyssiponensi, Provinciam Franciscum Mansum erant comitaturi Nonius à Cunea, & Ignatius Mascarenus. Finem imposuit

Antonius Franco.

T t

suit